

ענף החלב ב לאורך 30 שנים

הכנס למדעי הבקר והצאן, דצמבר 2019

רחל בורושק

סקירת ענף החלב לאורך זמן

- ❖ הידיעה של מה שהיה חשובה ומעניינת, אם ניתן ללמוד ממנה על שקיים היום ואולי יהיה קיים בעתיד.
- ❖ מסגרות העבודה של הענף ייחודיות לחקלאות בישראל, ואף ליצור חלב במדינות אחרות.
- ❖ הייחודיות – ענף מתוכנן מנהלית בכל הרבדים.
- ❖ מהות התכנון:
 - ❖ נקבע מנהלית מי מייצר חלב וכמה
 - ❖ אמצעים לויסות וטיפול בכשלי שוק – עודף או מחסור
 - ❖ פיקוח מחירים מרמת החלב הגולמי ועד המדף
 - ❖ מגבלות על יבוא מוצרים ורכיבי חלב

סקירת ענף החלב לאורך זמן

❖ מי מייצר וכמה:

❖ החשיבה בעבר – אמצעי מחיה טוב ובעיקר יציב בהתיישבות.

❖ החשיבה כיום – לא בטוח שנמצא במטרות המדינה.

❖ האם עמד במבחן?

❖ בשל אופי תהליך היצור, אופי המוצר ומבנה השוק – אם לא המדינה – מה החלופות?

❖ ויסות:

❖ תפקיד מרכזי של מועצת החלב המרכזת את על בעלי העניין – כולל המדינה.

סקירת ענף החלב לאורך זמן

❖ מחירים:

❖ חלב גולמי – המדינה נכנסת בין ריבוי יצרנים של מוצר מתכלה למיעוט צינורות שיווק שלו.

מהווה חלק חשוב בעלות הכוללת של המוצרים לצרכן

❖ צרכן – תמיד היה במטרות המדינה של אספקת חלב ומוצריו במחיר סביר.

❖ יבוא:

❖ רכיב ניהולי הכרחי לשליטה.

❖ במהלך השנים – המדינה נמצאית על הרצף של:

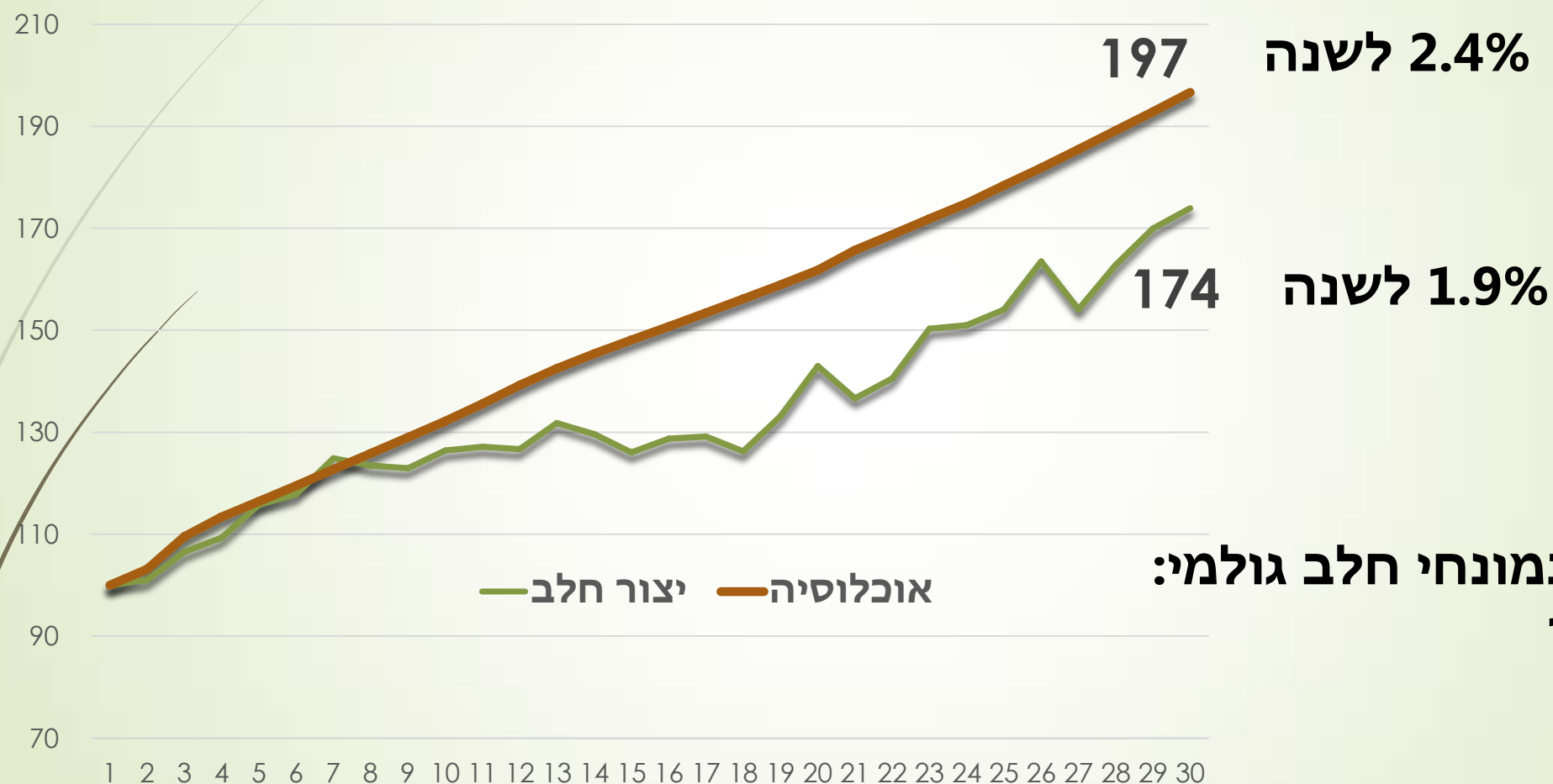
❖ מטרה ראויה של הגנה על היצור המקומי

❖ מטרה חלופית ששמה דגש על המחירים.

יצור חלב – מיל' ליטר 1989-2018

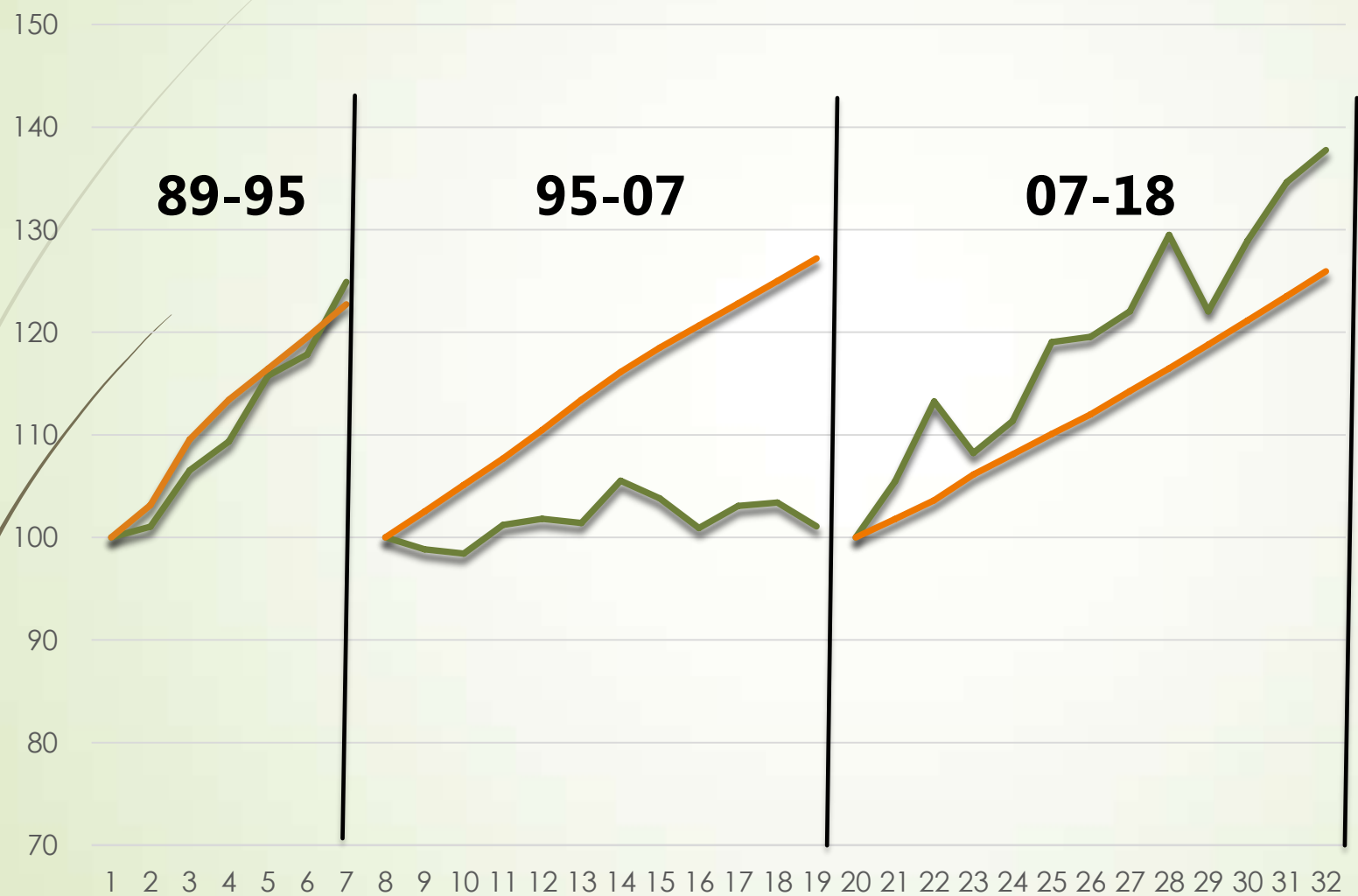

השינוי ביצור חלב לעומת השינוי בגודל האוכלוסייה

ערך הפער במונחי חלב גולמי:
200 מ' ליטר

בחלוקה לתקופות משנה

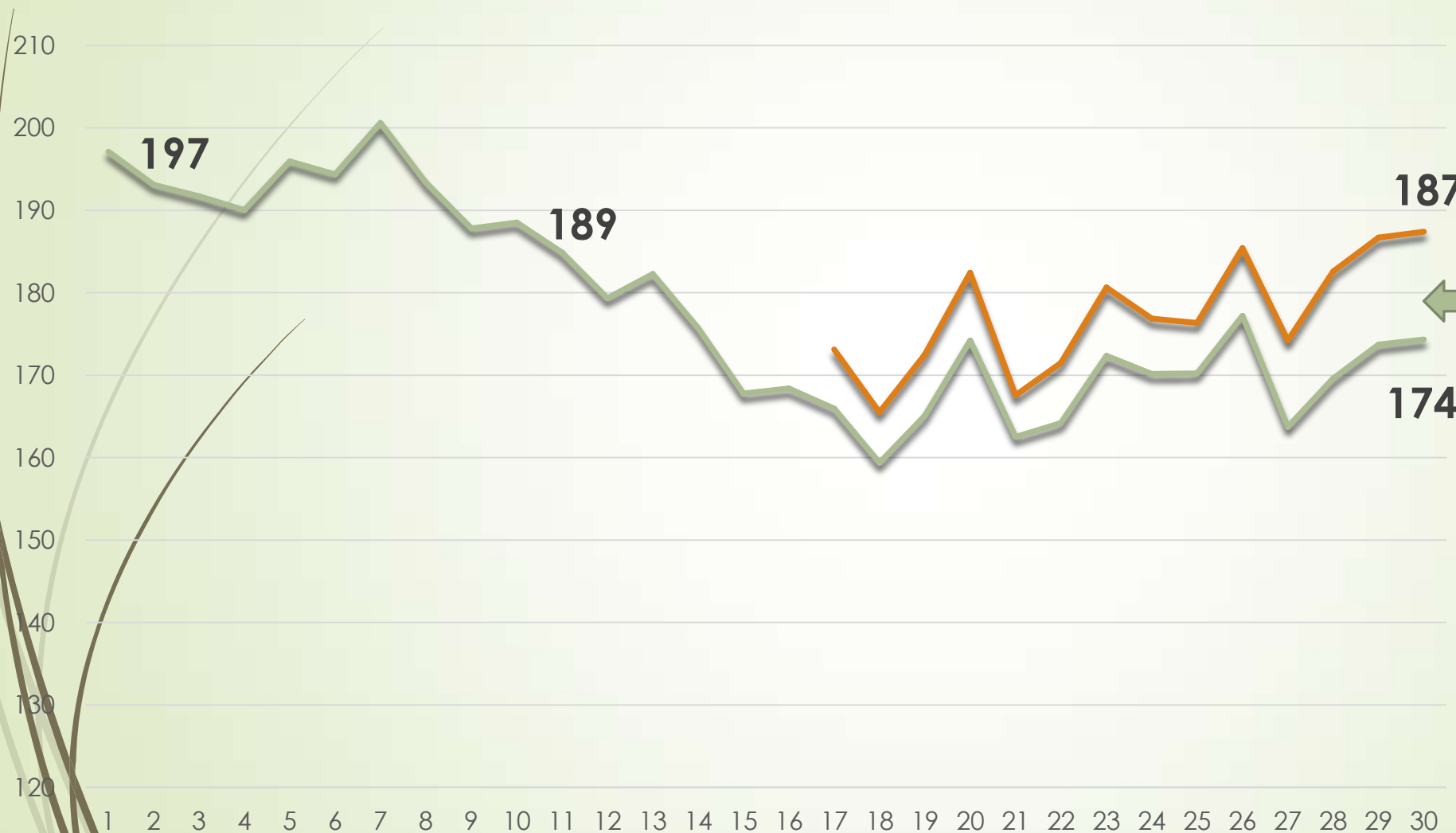

הסתייגות:
יצור מעל גידול
אוכלוסיה ב -
2018 לא משקף
עלייה מקבילה
בצריכה

יצור מקומי לנפש – ליטר בשנה 1989-2018

יצור לנפש כולל יבוא משנת 2005

יבוא*: 13 ליטר
לנפש בשנה =
116 מ' ליטר

* לא כולל קזאינים
 וקאזאינטים, מי גבינה,
 תערובות ותחליפי גבינה

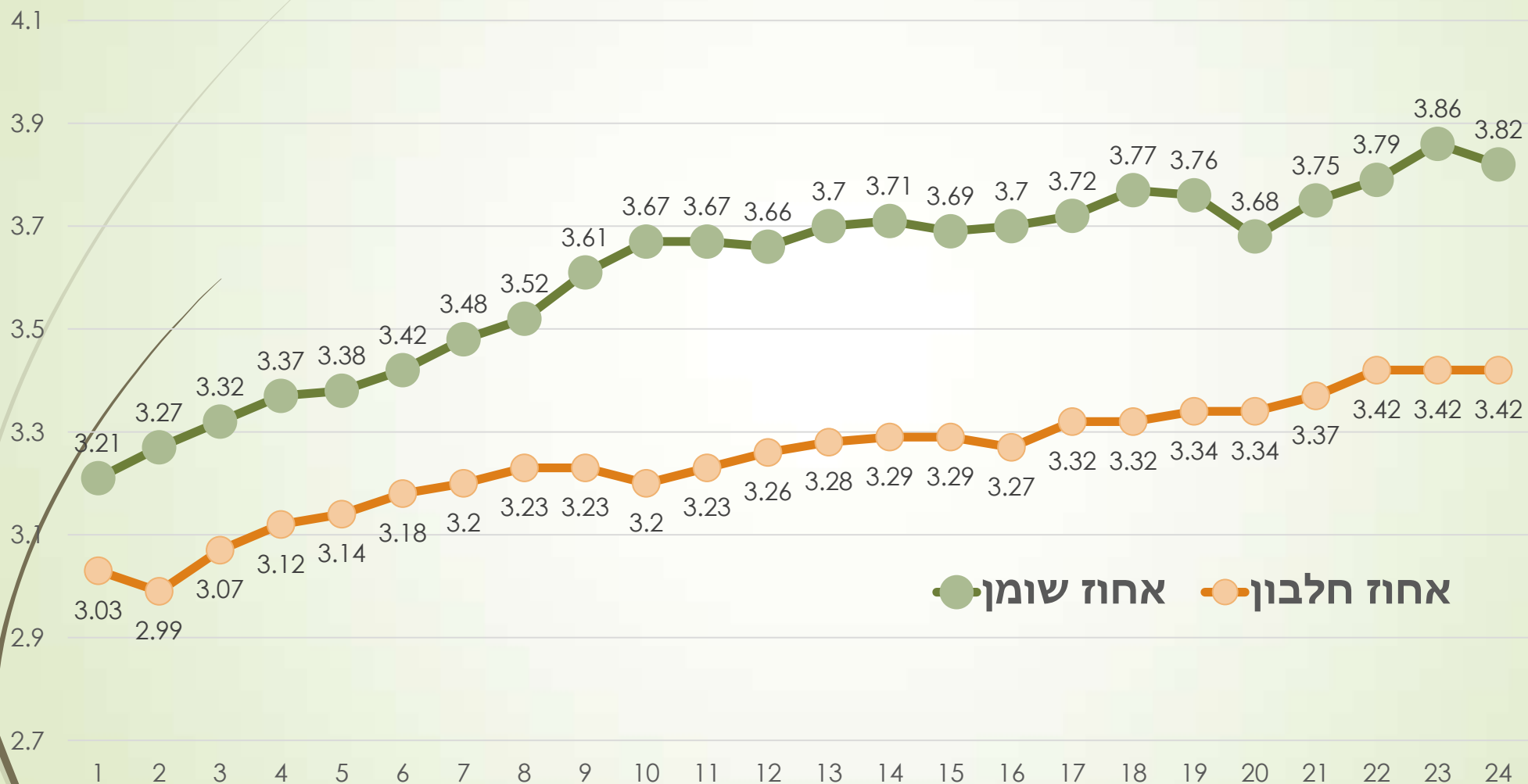
מספר רפתות ויצור ממוצע לרפת 1997-2018

שיעור הירידה
במספר
הרפתות דומה
לשיעור הירידה
במספר
החקלאים.

התכנון לא מנע
את התהליך

רכיבי חלבון ושומן בחלב 1995-2018

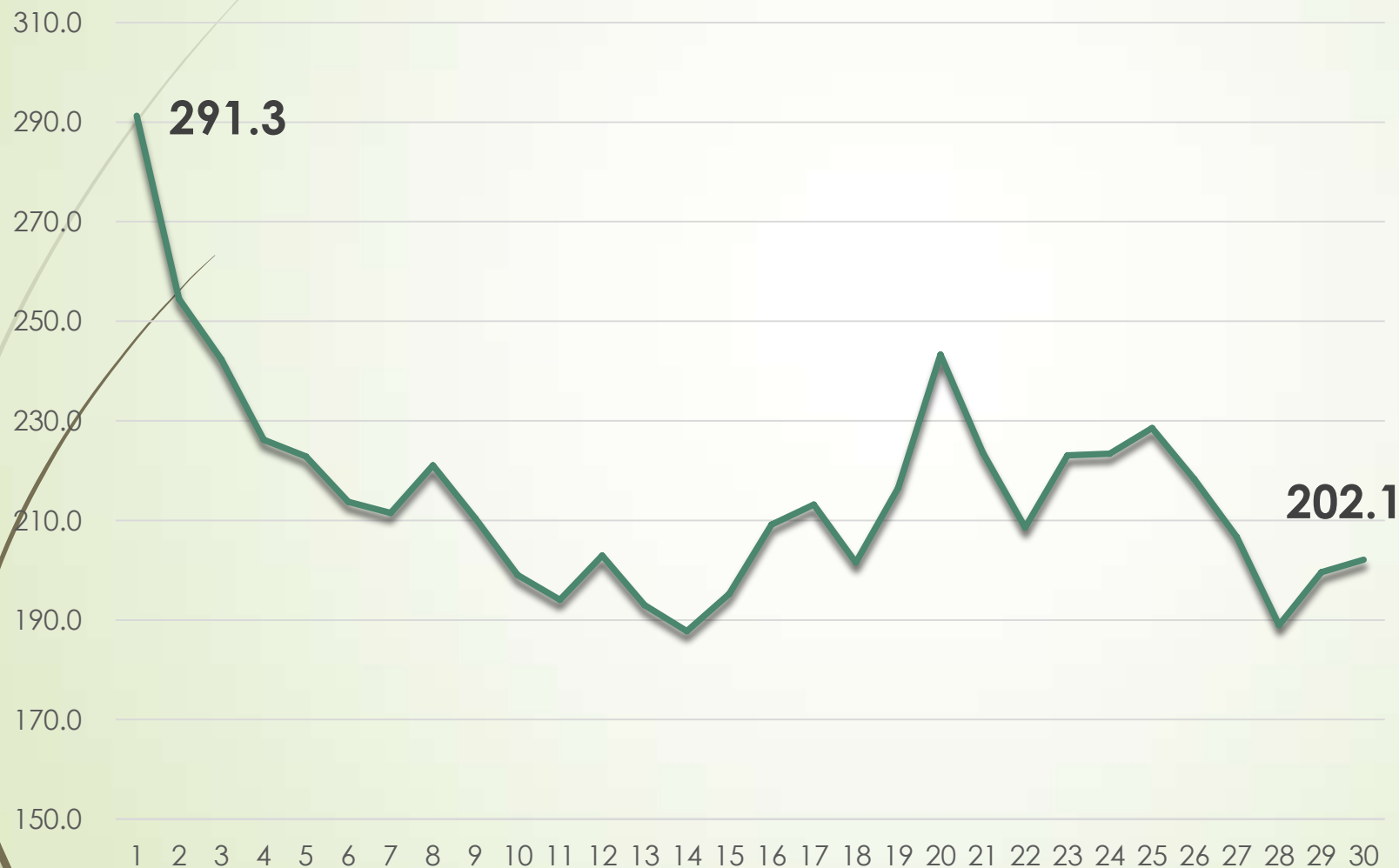

● שומן ● חלבון

רכיבי חלב 1995-2018

חלבון	שומן	
13%	19%	השינוי
המשמעות:		
לכל ביקוש כולל במונחי שומן או חלבון – נדרשים פחות ליטרים של חלב גולמי.		
השפעה ישירה על מקדמי היצור למוצרי החלב השונים.		

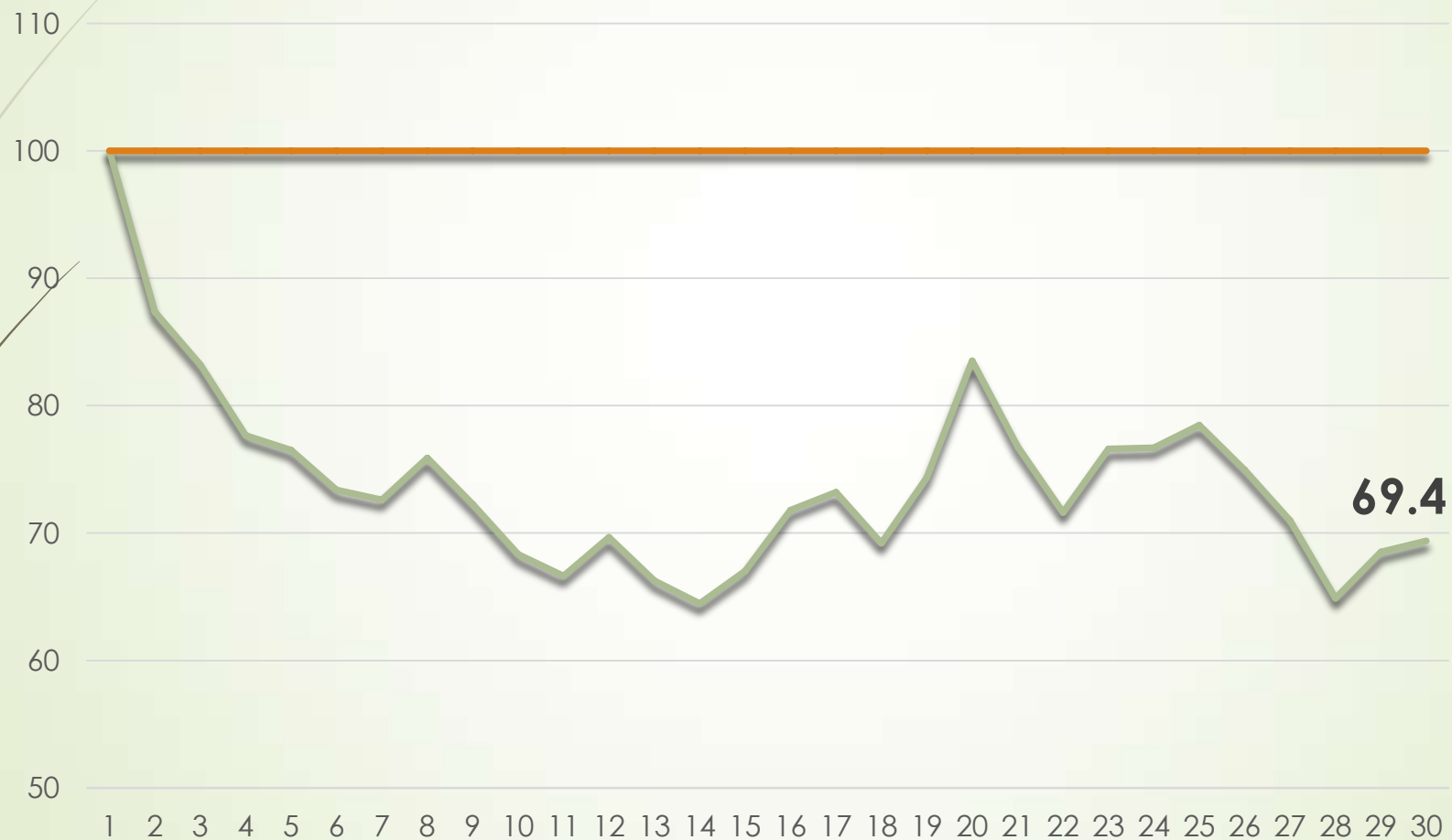
מחיר מטרה ממודד למחירי 2018 – אג' / ליטר בשער המחלבה

89 אג' <=
31%
ב - 30 שנים

מחירים לא
מושווי רכיבים

מדד ריאלי של מחיר מטרה בשער המחלבה

ניתוח הירידה במחיר החלב

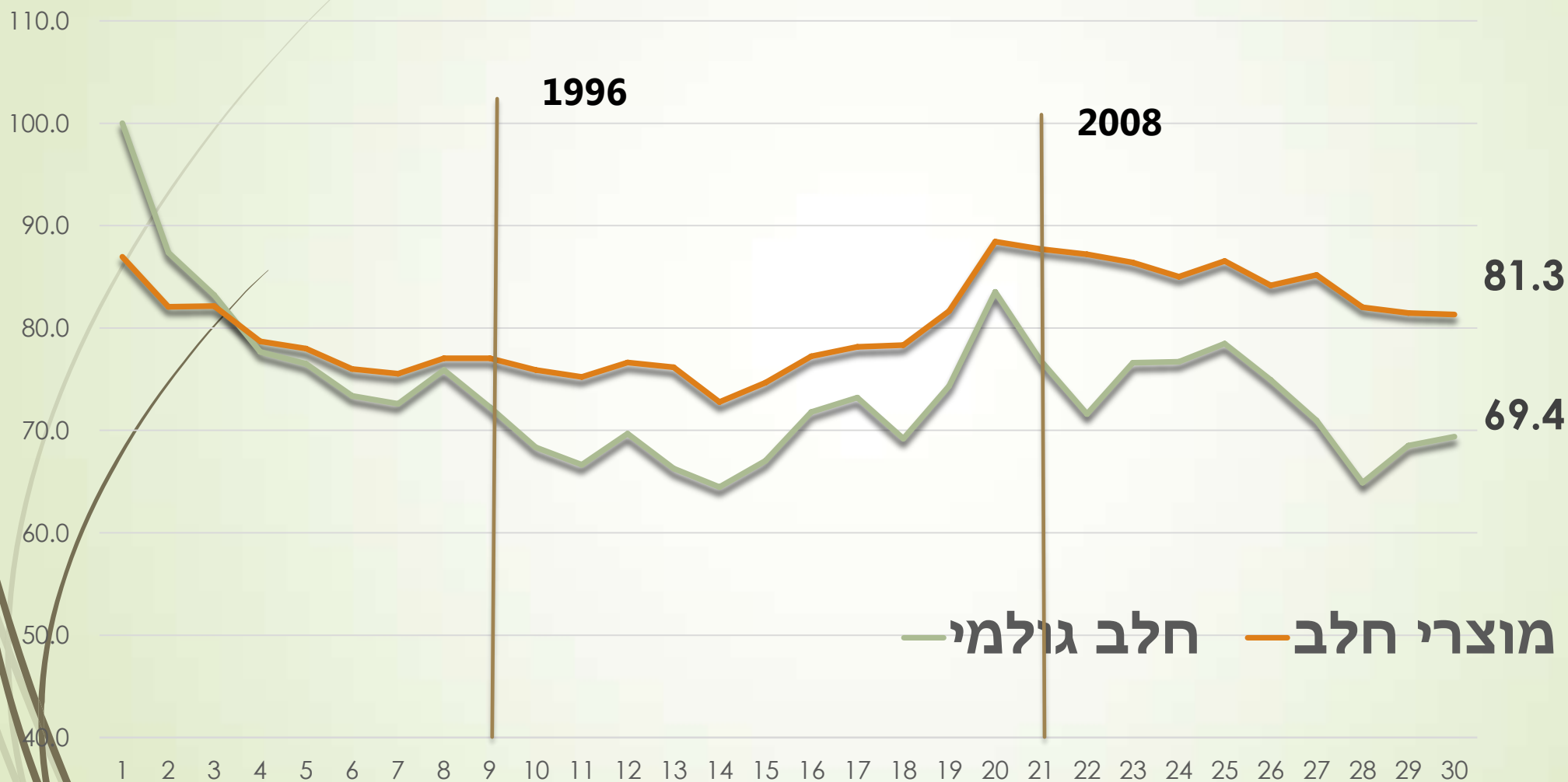
➤ מחיר החלב הגולמי עשוי לרדת מהסיבות הבאות:

➤ ירידה ריאלית במחירי התשומות

➤ התייעלות העדר הארצי

%	
-30.6	ירידה במחיר
-11.5	ירידה במדד התשומה בענפי החי
-21.6	הפרש להתייעלות (ללא רכיבים)

מדד ריאלי של מחיר חלב גולמי ומדד מחירים לצרכן של מוצרי חלב (מושווה מע"מ)

חלק מהפער
עשוי להיות
מוסבר בשינוי
פנימי של סל
הצריכה + סל
צריכה מגוון
יותר

— מוצרי חלב — חלב גולמי

מדד מחיר חלב מושווה רכיבים - ממודד ל - 2018

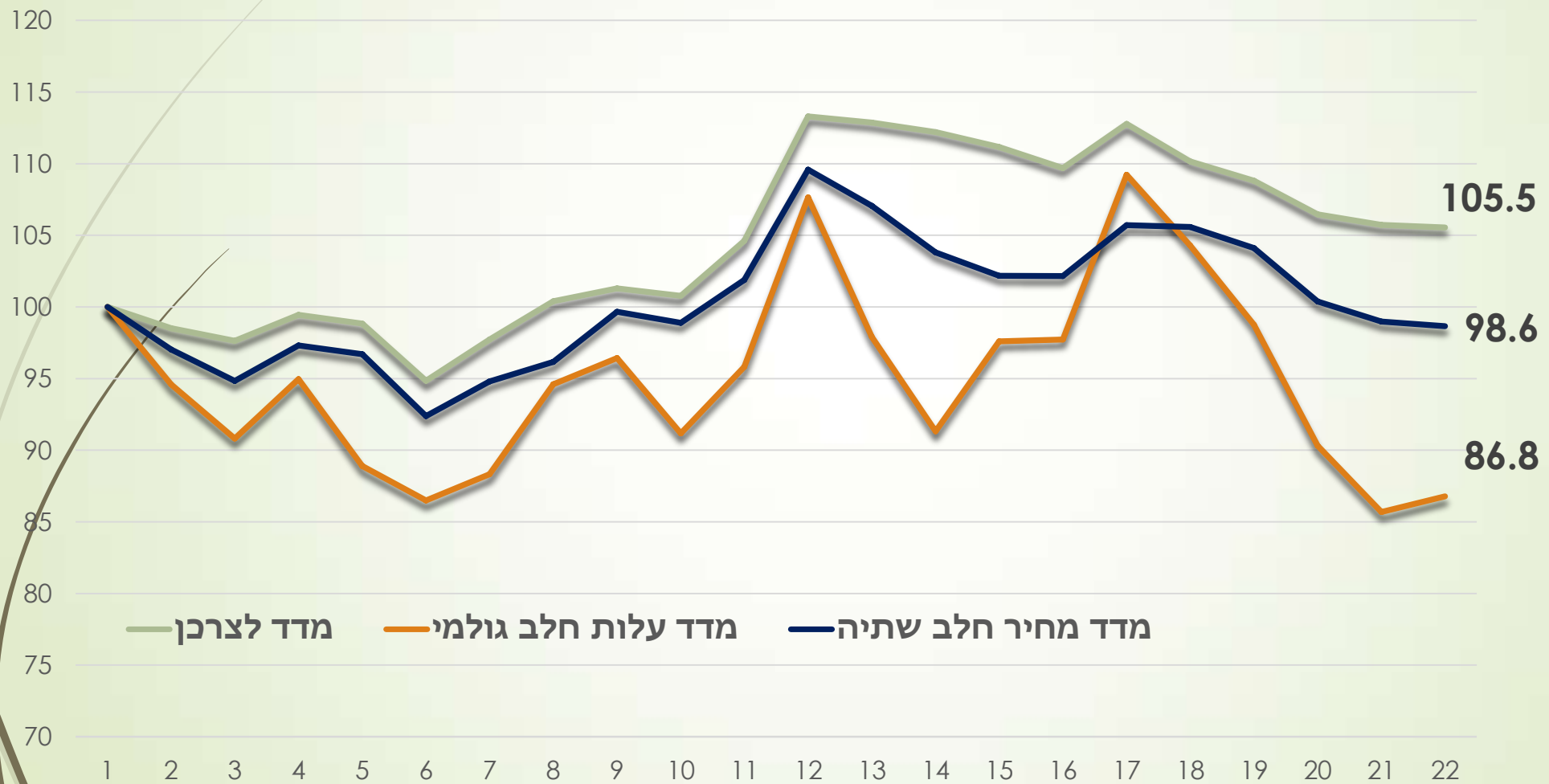
100=1997

מדד עלות חלב גולמי מושווה רכיבים ומחירים לצרכן – ממודד ל 2018

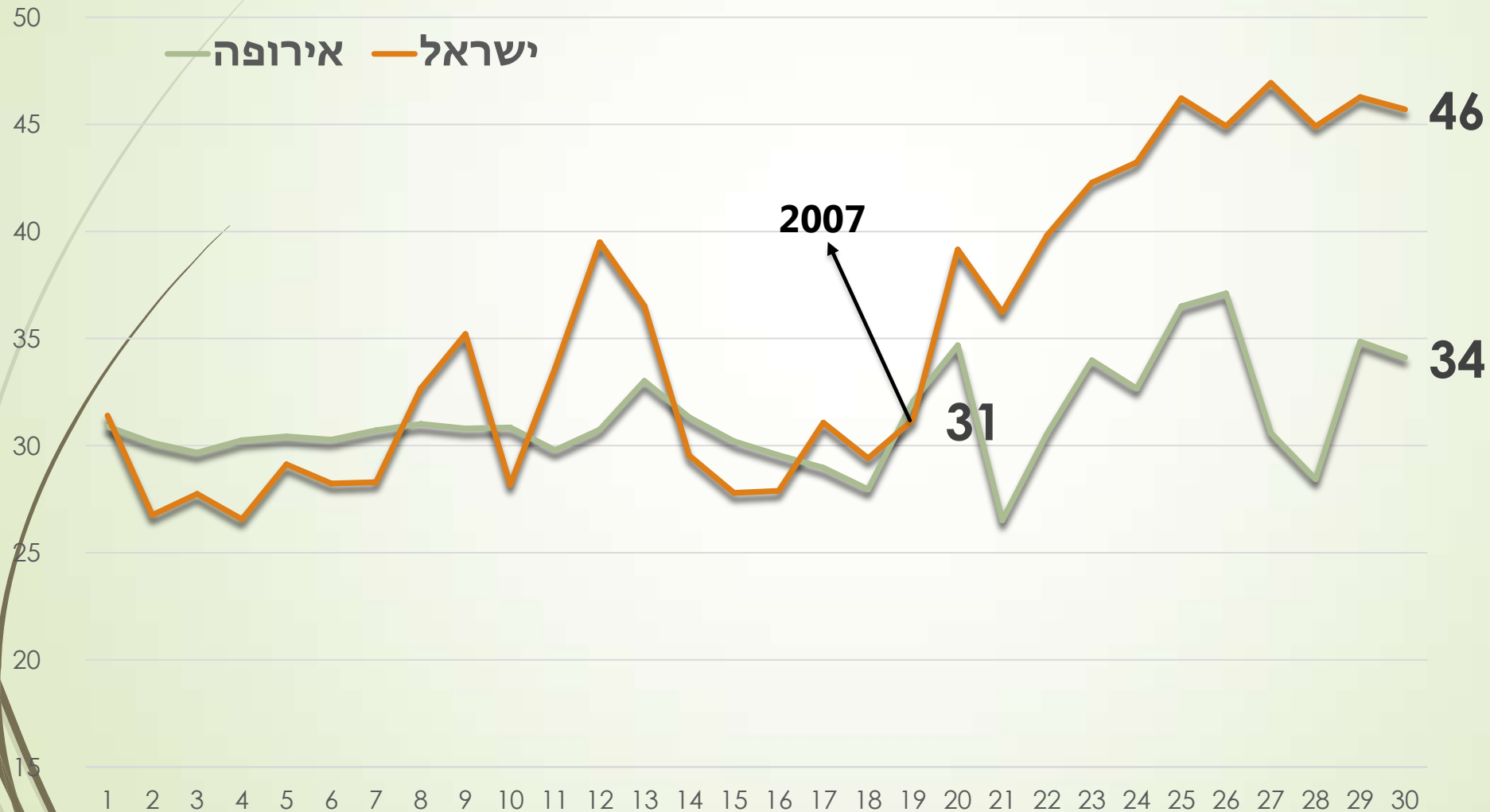

כנ"ל, כולל חלב שתיה

השוואת מחיר חלב גולמי 1989-2018

ישראל – איחוד אירופי

השוואת מחירים

- יצור החלב הגולמי יקר מזה של משקי חלב באירופה ואחרים.
- חלקים ממשקי החלב בארץ מייצרים ברמת הוצאות דומה ונמוכה מזו של אירופה.
- השוואה זו היא רק חלק מאיום היבוא –
- קיים פער מקביל בחלק המחיר שמעבר לחלב הגולמי
- למוצרים הסחירים (כגון גבינה קשה), יש כנראה תמחור מפלה
- המשמעות – גם אם נייצר חלב במחיר האירופי הממוצע – לא מוסר איום היבוא – מעבר לפער הנובע מתמיכה.

קצת מסקנות

➤ התייעלות יצור החלב הגולמי מרשימה והתאפשרה בתוך מסגרת התכנון על ידי:

➤ קיום מערכות תמך מקצועיות ברמה הארצית

➤ יכולת החקלאים להתאים את הממשק ברפת להיצע הנובע ממערכות תמך אלו.

➤ הגדלת יחידות היצור

➤ נפח היצור לרפת גדל מעבר לגידול ביצור החלב – התכנון לא מבטיח שמירה אבסולוטית על מספר הרפתנים

➤ יחס המדינה לעסקים יצרניים בכלל, בחקלאות בפרט – וגם לרפת – שונה היום מבעבר, ויש להיות מוכנים ליום שבו – מה שהיה – הוא לא מה שיהיה.

תודה

